

Toch blijkt deze methodenverwarring reeds dadelijk minder onschuldig, wanneer uit de theoretische misgrepen practische conclusies worden getrokken.

Het moet toch als een inderdaad gevaarlijke inbreuk van de psychologie op het rechtsterrein worden beschouwd, wanneer Zitelmann de beslissing over de vraag of krankzinnigheid aanwezig is, een vorm van geestesstoring, waaraan de rechtsorde zulke vérstreckende rechtsgevolgen verbindt, bij uitsluiting aan den psychiater wil overlaten¹¹⁾, gelijk het in 't algemeen een gevaarlijke inbreuk op de souvereiniteit van den rechtskring beteekent, wanneer Zitelmann, telkens als het positieve recht een z.g. „levensbegrip” zonder nadere begrenzing gebruikt, daarin als het ware een blanco-volmacht ziet voor alle wetenschappen, tot welker gebied zulk een begrip „ex professo” zou behooren, om het zelfstandig zijn inhoud te geven¹²⁾.

Het geeft te denken, dat Zitelmann in verband met zulke inbreuken op de souvereiniteit des rechts van een „natuurrecht” gaat spreken, een natuurrecht, dat dan niets anders beteekent dan de usurpatie van het rechtsgebied door de natuurwetenschap¹³⁾. Men behoeft slechts te denken aan het strafrechtelijk begrip der „toerekeningsvatbaarheid” om het zeer ernstig practisch gevaar van Zitelmann's psychologisme in te zien.

Uitermate gevaarlijk wordt inderdaad de schending der gebiedsgrenzen, wanneer zij bewust geschiedt onder het parool van het metaphysisch wetenschapsideaal van het humanisme, wanneer m. a. w. de humanistische levens- en wereldbeschouwing in haar naturalistisch type haar gevaarlijke *politische* tendenzen in de wetenschap indraagt. Dit gevaar dreigt de rechtswetenschap met name van de zijde der moderne sociologie. Sinds **Comte** het humanistisch wetenschapsideaal tot een „positivistische” wijsbegeerte uitbouwde, waarin alle verschijnselen als verschijnselen van onveranderlijke natuurwetten werden beschouwd, die men tot een zoo gering mogelijk aantal terug moest voeren, werd het program der sociologie als een alle terreinen der menschelijke samenleving omvattende natuurwetenschap geproclameerd. Het wetenschapsbegrip van Galileï en Descartes, de mathematisch-natuurwetenschappelijke methode, werd hier uitdrukkelijk tot een metaphysisch wetenschapsideaal in dienst der menschheid, der kultuur, der humaniteit gesteld: „Le bien de l'humanité, est le criterium ultime! C'est de la science que nous l'attendons” schreef Comte en een modern schrijver uit de sociologische school van **Ernest Solvay** formuleerde dit in de kern der zaak immer personalistisch wetenschapsideaal in de geestdriftige woorden: „C'est à elle” (scil. la science) „seule que nous devons demander de nous éclairer, de nous guider, alors que nous voulons, par le progrès, favoriser la marche de la société vers un état d'humanité supérieur”¹⁴⁾.

De continuïteitstendenz, gelijk ze aan dit metaphysisch wetenschapsideaal inhaerent is, belichaamde zich in een type van de humanistische